

Evidenca delovnega časa - zakaj?

Zakaj potrebujemo sistem za evidenco delovnega časa? Gre zgolj za odpravo ročnega dela in izogibanje številnim napakam, ki so povezane z ročnim seštevanjem ur? Še zdaleč ne. Tistih starih žigosnih kartic praktično nikjer več ne zasledimo!

© 2004 Andrija Pušič, Špica International
avgust 2004

V mnogih podjetjih in institucijah so spoznali, da je v zaostrenih pogojih poslovanja delovni čas eden najbolj pomembnih resursov, ki zahteva nadvse pazljivo gospodarjenje. Marsikje je to spoznanje pripeljalo do reforme pravilnika o delovnem času, ki mora omogočiti več prožnosti v dinamičnih pogojih poslovanja. V pisarniškem okolju to pomeni uporabo drsečega časa, v industrijskem pa pogoste in včasih nepredvidene menjave izmen in veliko opravka z nadurami. Seveda se bo dandanes le redkokdo spoprijel s takšno reorganizacijo brez sodobnega računalniškega sistema, ki bo vse skupaj podprl.

Sistem za evidenco delovnega časa s seboj prinaša tudi ostale klasične pridobitve informacijskega sistema. Vodstvu lahko omogoči tekoči vpogled v dogajanje in vzpostavitev sistema »zgodnjega opozarjanja«. Zbrano množico podatkov o porabljenih (ali izgubljenih) urah lahko statistično obdelujemo in iz njih pridobivamo dragocene informacije o gibanjih, pojavih in trendih, ki nam lahko pomagajo pri poslovnih odločitvah.

V računalniško evidenco delovnega časa nas silijo tudi ostale računalniške aplikacije v podjetju. Dober primer je, recimo, ozko grlo, ki ga ob koncu obračunskega obdobja povzroči ročni vnos podatkov v sistem za obračun plač. Z računalniško evidenco dobimo možnost enostavnega prenosa podatkov o urah v drug sistem.

Stari računalniški pregovor pravi:
»Sistem, ki zgolj avtomatizira nek ročni postopek, je že v osnovi zastarel.« Od sodobnega informacijskega sistema moramo pričakovati veliko več!

Nenazadnje ne gre prezreti niti nadzorne funkcije sistema za delovni čas. Tradicionalni pristop, ki je temeljil na togih, preprostih pravilih in »delovni disciplini«, dandanes presegamo z bolj prožnimi in individualno prilagojenimi pravili ob večjem zaupanju, večjih osebnih pravicah in osebni odgovornosti. Vse to omogoča le

računalniški sistem s svojo natančnostjo in avtomatičnim, nevsiljivim delovanjem. V takem sistemu so vse informacije vedno na voljo. Zato lahko kontrolno oz. nadzorno funkcijo odmaknemo časovno in prostorsko poljubno daleč, in jo izvajamo s poljubno mero diskrecije.

Kljub vsem prednostim tega sistema pa moramo vsakomur dopustiti možnost, da najde svoje razloge, zakaj evidence delovnega časa preprosto ne potrebuje. Naš namen je le, da opozorimo na nekaj pogostih nespোরazumov pri odločitvi. Poglejmo tipične argumente PROTI:

»Mi smo premajhni, se ne izplača!«

Kdaj je naša poraba tako skromna, da postane za nas nezanimiva? Najbrž ne gre za vprašanje obsega porabe, ampak za klasično vprašanje o rentabilnosti investicije! Analize, ki so jih po svetu naredili že nešteto, vedno znova znižujejo mejo rentabilnosti sistemov za evidenco delovnega časa. Pravzaprav gre za eno najbolj notoričnih aplikacij, kar zadeva hitro in nedvoumno vračilo vloženih sredstev. Formula je preprosta: Koliko minut na dan lahko prihranimo z evidenco? To pomnožimo s številom zaposlenih, potem s številom delovnih dni v letu in nato še s povprečno bruto ceno delovne ure ... Ko izračunamo, kolikšen je prihranek, se nam ne zdi več presenetljivo, da najdemo vse več tovrstnih sistemov v zelo majhnih organizacijah ali enotah, s petimi ali manj zaposlenimi.

»Pri nas tako ali tako delamo noč in dan«

Že mogoče. Ampak, ali nas ne zanima, koliko je to noč in dan? Nas ne skrbi preobremenjenost zaposlenih? Si ne želimo urejenega in stabilnega delovnega okolja s primernim delovnim časom? Res vsi naši zaposleni delajo noč in dan? Ni pri tem nobenih razlik? Ni, recimo, mogoče, da nekateri vendarle delajo več, drugi manj? Ne bi radi vedeli, koliko zaposlenih imamo premalo? Kaj pa nadure? Tudi, če imamo z zaposlenimi dogovor, da se nadure v nobenem primeru ne izplačujejo (kar pa je vendarle nekoliko nenavadno), ali ne želimo vedeti vsaj to, koliko nadur bi bilo, če bi jih morali ali želeli izplačati? Kakšni so realni stroški proizvodnje? Cel kup zanimivih poslovnih informacij, ki jih podjetnik praviloma potrebuje.

Ne pozabimo: delovni čas je dobrina, prav tako pa je dobrina tudi prosti čas. Zaposlenim zagotovo ni vseeno, koliko časa jim ostane zase. Prosti čas je zanje vrednota, ki zahteva enako pozornost in aktivno upravljanje kot denar.

»Nas zanima učinkovitost, ne delovni čas«

Hmmm. Učinkovitosti preprosto ne moremo izračunati brez podatka o porabljenem času. Učinkovitost je ravno to: razmerje med opravljenim delom in porabljenim časom. Torej očitno ne gre za učinkovitost. Gre potem za učinek?

»Pri nas imamo kreativce, nas zanima le učinek!«

Vzemimo primer. Recimo, da je zaposleni novinar, in da nas zanima samo, ali bo pravočasno oddal kakovosten prispevek ali ne. Nas porabljeni čas ne zanima? Kaj pa, če se recimo izkaže, da nekdo porabi 3-krat manj časa za enak učinek kot večina drugih (pri kreativcih to ni nič nenavadnega)? Da gre pravzaprav za neizkoriščen potencial? Ali nasprotno, da predstavlja pravočasno opravljeno delo za nekoga tako velik napor in napetost, da je povezano s prevelikim tveganjem v primeru kakršne koli motnje? Ali ne želimo vedeti, kje je povprečje, kje so rezerve? Nas ne zanima, kdo je preobremenjen in kdo premalo izkoriščen? V podatkih o delovnem času najdemo veliko informacij o delovnih navadah in potrebah zaposlenih. Nas vse to res ne zanima?

PRIMER IZRAČUNA NEPOSREDNEGA PRIHRANKA

- Prihranek na dan (4 dogodki po 3 minute): 12 minut.
- Cena ure (povprečna bruto plača v RS): 6 €.
- Čisti prihranek za 5 zaposlenih v dveh letih: 3.000 €.

»Mi smo državna institucija«

Dejstvo je, da državne institucije kot porabnice davkoplačevalskega denarja še do pred kratkim niso izkazovale veliko zanimanja za racionalizacijo poslovanja in kadrovske problematiko. Časi pa se hitro spreminjajo in tudi v zdravstvu, šolstvu in državni upravi se čedalje več pozornosti posveča upravljanju s človeškimi viri. Državna uprava v primežu med politikom, proračunom in sindikati čedalje bolj potrebuje sodobno in kakovostno orodje za upravljanje s tako pomembnim resursom, kot je delovni čas. Tako tale argument naglo postaja razlog ZA in ne več razlog PROTI.

***

Vprašanje »zakaj« in »ali sploh« je povsem legitimno. Odgovor nanj ni vedno preprost, pomaga pa nam razumeti vlogo in vrednost pričakovane rešitve. Vsekakor pa je glavne pomisleke na tem področju dobro razčistiti še pred nakupom, tako da se lahko izbiri rešitve posvetimo razbremenjeni najbolj osnovnih dvomov. Upamo, da bo tale sestavek pri tem vsaj malce pripomogel.

